

LEKCIJA 4.1

PRIMERI »EDINIH ZGODB«

*"Dezinformacije o Afriki so na Zahodu
postale rastoča industrija."
Ama Biney*

Pomislite na vse stereotipne prikaze Afrike v naših učbenikih, na televiziji, v dokumentarcih, filmski industriji, internetu, tiskanih medijev, vključno s časopisi, revijami in knjigami, ki "Afriko" prikazujejo skoraj kot eno državo in ne kot celino različnih kultur, religij in etničnih skupin. Ali pa na stare dokumentarne filme o raziskovanju "eksotičnega tretjega sveta", pa na prikazovanje Arabcev v hollywoodskih filmih, v katerih imajo pretežno vlogo teroristov, državnih sovražnikov, pohlepni naftnih šejkov itd. Takšno prikazovanje lahko vodi v rasno profiliranje, diskriminacijo in ustrahovanje, celo zločine iz sovraštva, kar še dodatno podžiga že tako razširjeno ksenofobijo. Na Zahodu se že dolgo sistematično pojavlja napačno predstavljanje Afrike, za kar so odgovorni vplivni zahodni mediji.

NADALJNI RAZMISLEK:

Kdo je lastnik medijev (na svetovni ravni in v vaši državi)?

Kako to vpliva na vsebino?

Kakšni so motivi medijev, ko se odločajo o zgodbi, ki jo želijo razširiti?

Ko se "protagonisti" takšnih edinih zgodb uprejo in ustvarijo svoje različice teh "edinih zgodb" ter jih projicirajo nazaj kot zrcalno sliko svojim "pripovedovalcem", lahko vidimo čudovite in vznemirljive rezultate. Nekatere kot parodije, druge kot satire, a vedno zelo pomembne za spreminjanje perspektiv večinskega prebivalstva, ki odraža s takšnimi izvirnimi »edinimi« zgozbami, ki so v samem središču takšnega obračanja vlog. V nadaljevanju si lahko ogledate nekaj primerov, ki vam lahko pomagajo pri razmisleku o vprašanjih, ki jih zastavlja pisateljica Chimamanda Adichie.

- Videoposnetek: **Kurji praznik (1992):**

Skupina antropologov iz podsaharske Afrike v slogu evropskih in ameriških antropologov v nezahodnem svetu opisuje moralo in običaje "avtohtonih ljudstev" v Zgornji Avstriji. Med snemanjem "dokumentarca" odkrivajo nove kulturne pojave. Režiser Wippersberg obrne raziskovalno metodologijo zahodnih antropologov, ki izvajajo etnološke študije in jih nato popularizirajo z dokumentarnim filmom. Ime filma izhaja iz odkritja, ki ga je protagonist raziskovalec naredil v svoji parodiji, in sicer da so v tem delu sveta cerkve prazne in osamljene stavbe, domačini pa se namesto tega običajno zbirajo v velikih šotorih in pijejo rumenkasto tekočino na litre, pri tem pa jedo predvsem piščance in se nato ukvarjajo s "kurjim plesom". Raziskovalci tako pridejo do očitnega zaključka, da je piščanec prevzel versko-žrtveno vlogo jagnjeta in ima v tej evropski kulturi osrednjo vlogo.

- Videoposnetek: **Babakiueria** (1986)
(znan tudi pod video naslovom Babakiueria (Barbeque Area)) je avstralski satirični film iz leta 1986 o odnosih med avstralskimi aborigini in Avstralsci evropskega porekla. Babakiueria se vrti okoli zamenjave vlog, saj so avstralski aborigini tisti, ki so napadli in kolonizirali izmišljeno državo Babakiueria, deželo, ki jo že dolgo naseljujejo beli domorodci, Babakiuerijci. Po približno 200 letih domorodne okupacije so beli Avstralsci postali manjšina. Aborigini so prevzeli oblast, si prisvojili vso razpoložljivo zemljo in belce večinoma zaprli v predmestna geta. Od njih se pričakuje, da bodo upoštevali zakone in običaje kolonizatorjev, na njihov življenjski slog pa se gleda skozi pokroviteljske oči večinske kulture. Obračanje realnosti v Babakiueriji poudarja nepravilnost pretekle in sedanje avstralske politike do aboriginov ter zakoreninjen rasizem v družbi. To sprevračanje normalnosti gledalcem omogoča, da vidijo, kaj je narobe, ko ena skupina poskuša nadzorovati in prevladovati nad drugo, ter se sprašuje o pravičnosti trenutne strukture moči v Avstraliji.
- Plakat "**Dali vas bomo Slovencem**": Večina otrok iz jugovzhodne in srednje Evrope (čeprav ti tradicionalni predsodki živijo tudi v zahodnoevropskih državah, kot so Italija, Avstrija, Francija in druge), vključno z večino slovenskih otrok, je med odraščanjem poslušala pesmi in pregovore o romski manjšini, imenovani Cigani, ki kradejo otroke. Eden od takih pregovorov ali celo groženj s kaznijo se glasi: "Če se ne boš obnašal, te bomo dali Ciganom!" Avtorji kampanje iz leta 2005 so se odločili, da bodo pregovor obrnili in upodobili romskega otroka z napisi: "Če se boš slabo obnašal, te bomo dali Slovencem!" Plakat "Mali Cigan", izdelek oglaševalske agencije Lowe Avanta, ki je bil nalepljen na oglasne deske po vsej Sloveniji, ni bil deležen le velike pozornosti v lokalni javnosti, temveč je sprožil tudi užaljene odzive, proti avtorjem oglasa in ponudnikom oglasnega prostora pa je bila celo vložena kazenska ovadba. Po mnenju avtorjev je bil namen plakata z romskim dečkom spodbuditi razmislek o nestrpnosti in opozoriti na predsodke, na nepravilnost, pokazati, kako se je treba postaviti v čevlje nekoga drugega.

Fotografija: Mladina, 2005

POSEBNA NALOGA

Poiščite še nekaj drugih primerov iz učbenikov (ki se jih spomnite), časopisov ali aktualnih zgodovinskih prikazov ali predstav popularne kulture, ki prispevajo k "nevarnosti ene zgodbe". Razložite, zakaj so škodljive in problematične. Ustvarite kolaž slik in naslovov, da ustvarite drugačno zgodbo, ki se zdi bolj pravična, natančna in vključujoča (za pomoč pri brainstormingu si oglejte točke v orodju HEADS-UP). Svoj kolaž in ugotovitve zdaj pošljite kolegom in kolegicam na tečaju (google groups) in si oglejte tudi njihove prispevke.

